

# **Zbabělci - rozbor díla k maturitě**

**Kniha:** Zbabělci

**Autor:** Josef Škvorecký

**Přidal(a):** LaLa

Literární druh: epika - próza

Literární žánr: autobiografický román z konce války

Literární směr (obecně doba vzniku díla): Česká próza 2. Poloviny 20. Století – rysy posmodernismu (mozaika životních příběhů, prolínání dějových a časových linií)

Stylistická charakteristika textu:

Psán ve formě volně strukturovaného deníku. Použita subjektivizovaná ich forma, dialogy a vnitřní monology. Kratší souvětí, ironie.

Slovní zásoba:

Hodně německých výrazů, což lze chápat jako způsob, jak přiblížit čtenáři dobu, ve které se příběh odehrává (všichni se povinně učili německy, úřední jazyk)

Anglické výrazy – hezké slovní obraty, autor si užívá používání anglických výrazů, Danny někdy dokonce přemýšlí anglicky (stylizace do Američana).

Slangový jazyk a hovorové výrazy.

Vypravěč: hl. Postava Danny je personální, fyzicky přítomný.

Děj a kompozice: Román, který se skládá z osmi kapitol (osm dní revoluce .

Začátek příběhu se odehrává ve znamení mladých lidí a jejich problémů. Danny byl členem amatérské

jazzové kapely. Díky ní a jejím členům mohl objevovat své první lásky a řešit typické problémy dospívajících lidí. Například to, že jeho kamarád Benno byl až moc zamilovaný do Heleny, která toho zneužívala. Sám byl platonicky zamilovaný do Ireny. Ona byla dívka jeho snů – jenže chodila s horolezcem Zdeňkem a byla mu věrná. Danny ji rád sváděl a byl jí vděčný za každý projev náklonnosti. Jenže jejich vztah zůstal pořád jen u přátelství.

V této době se druhá světová válka chýlila ke konci. Němci byli na pokraji sil. Kniha věrohodně zobrazuje situaci, která se tehdy odehrávala snad v každém českém městě. Lidé byli nejistí, protože tušili, že by sami měli něco podniknout, ale zároveň se báli. I přes to se v Kostelci začalo formovat hned několik revolučních hnutí. První z nich představovali „otcové“, byla to jakási kostelecká smetánka. „Otcové“ proto, že se v něm pohybovalo hned několik otců hlavních hrdinů příběhu, Dannyho otce nevyjímaje. Ve skutečnosti toto hnutí moc revolučních ambicí nemělo. Raději se drželi zpátky. Další skupinou byli komunisté, v očích hlavních hrdinů velmi neoblíbení. Komunisté byli velmi silní a jednotní.

Danny se svými přáteli byli skeptičtí. Proto si sami opatřili zbraně a rozhodli se jít proti Němcům na vlastní pěst. Nakonec byli nuceni zbraně odevzdat a připojit se tak k revolučnímu hnutí, zorganizovanému kosteleckou smetánkou. Jakési sídlo této organizace bylo v městském pivovaru. Vše probíhalo tak, že muži byli rozdělení do hlídek a zajišťovali pořádek ve městě. Většinou z toho byli všichni otrávení a hlídky považovali za zbytečné.

Mezitím Rudá armáda osvobozovala okolní státy a do Československa se tak dostávalo mnoho uprchlíků. Také v Kostelci se jednoho dne objevilo velké množství spojeneckých vojáků či zubožených lidí, kteří se vraceli z koncentračních táborů. Danny měl štěstí. Potkal skupinu Angličanů, což před lidmi budilo jakousi úctu. Ubytoval je u několika lidí z Kostelce, často ze zámožných rodin.

Po několika dnech se fronta začala nebezpečně přibližovat k městu. Za městem se bojovalo. Někdo prohlásil, že přichází Rudá armáda, načež se lidé vyhrnuli do ulic připraveni vítat osvoboditele. Místo Rusů do města přijely německé tanky a také německé letadlo, což mělo za následek paniku a krveprolití. Když se konečně objevili Rusové, začalo se bojovat doopravdy. Danny se nejprve držel stranou, ale když potkal kamaráda Přemu, který byl velmi radikální, pomohl mu s transportem těžkého kulometu a podařilo se jim zničit jeden německý tank.

V poslední části příběhu autor zobrazuje to, jak se lidé mstili na Němcích, kteří nestačili uprchnout. Ti ostatní po domluvě s vedením města odešli vzdát se Americké armádě. Knížka končí oficiálním přivítáním Rudé armády. Danny hrál svojí kapelou na náměstí a myslel na všechny ty obvyklé věci, na které myslíval – na lásku a na budoucnost, která byla v těchto chvílích poměrně nejistá.

**Postavy:** Hlavní postava Danny Smiřický:

Danny je autobiografická postava.

Mladík jehož jedinou láskou je jazz, děvčata a kamarádi.

Hlavním pohonem Dannyho života je něco cítit, prožívat.

Je spíše antihrdina – své hrdinství jen předstírá, aby se zavděčil Ireně.

Cit, který k Ireně chová je také jedním z témat, kterým se Danny zabývá.

Kontrast: Velká láska Irena x je pro něj pitomá – nemiluje ji doopravdy.

Je cynický, přesto však vnitřně citlivý, upřímný.

Ostatní postavy nejsou výrazně vyhraněné. (Starostliví rodiče, zbabělí představitelé města, ...)

Čas: Doba děje – poslední dny německé okupace (4.-11.květen 1945 ).

Děj: chronologický, jen s malými vsuvkami z minulosti.

Prostor: Kostelec – imaginární maloměsto, pravděpodobně má prvky autorova rodného města Náchoda

Hlavní myšlenka: Revoluce, jazz, mládí za okupace, sex, generační konflikt (hl. kritika přesně nalinkovaného světa. Pohled na válku očima mladých. Kritika maloměšťáctví a jejich způsobu květnového povstání.

Společenské-historické pozadí: 60. léta 20. století, doba uvolnění politické situace, navazují se kulturní a hospodářské styky se Západem, je utlumena studená válka. Prezident Antonín Novotný, objevují se snahy reformních komunistů vytvořit tzv. socialismus s lidskou tváří (tržní socialismus) – umožnění i soukromého podnikání. Snaha o politické uvolnění byla přerušena 21. 8. 1968 vpádem vojsk Varšavské smlouvy (Sovětský svaz, Maďarsko, NDR, Polsko), protože SSSR si uvědomoval, že se chce ČSR vymanit z politické moci SSSR. Symboly politických reforem byli politici Alexander Dubček, Čestmír Císař, Josef Smrkovský (velitel povstalců v květnovém povstání 1945 v Praze). Proti ruským vojskům se podepisovala petice Dva tisíce slov – Ludvík Vaculík. reformní proces přerušen, v čele komunisté poslušní Sovětského svazu.

Ppro literaturu je typické, že se již nepíše dělnický román, naopak hrdinou se stává většinou intelektuál místo dělníka a píše se především psychologické a filosofické romány.

Počátkem 60. let se objevuje vlna románů vracejících se ke druhé světové válce (Škvorecký, Otčenášek, Kohout, Hrabal

Po 21. 8. 1968 je mnoho autorů této doby nuceno emigrovat V 70. - 80. letech se literatura rozděluje na 3 skupiny – exilová, samizdatová a oficiální

- **oficiální**: témata venkova, lásky, lékařská prostředí, historické knihy → aby to nebylo politicky napadnutelné a nebo to jsou autoři, kteří chválí socialismus
- **exilová**: hodně autorů píše memoárovou literaturu, příběhy své persequce u nás, emigrace, těžkých začátků v cizině...
- velké množství těchto knih bylo zajímavých pouze dobově a v současnosti už nejsou čtenářsky přitažlivé

---

Více studijních materiálů najdete na [Studijni-svet.cz](https://studijni-svet.cz)

Vymazlené prezentace stáhnete na [Prezmania.cz](https://prezmania.cz)